

State University, 2008. – Available at: http://scholarworks.gsu.edu/msit_diss/34

References

1. Banks, J. (1995). *A Handbook of Research on Multicultural Education*. New York: MacMillan Publishing.
2. Nieto, S. (2010). *Affirming diversity: the socio-political context of multicultural education*. New York: Pearson Publishing.
3. Dervin, F. (2014). Towards post-intercultural teacher education: analysing “extreme” intercultural dialogue to reconstruct interculturality. *European Journal of Teacher Education*, 38 (1), 71–86. doi: 10.1080/02619768.2014.902441
4. Aydin, K. (2013). *British Multiculturalism: Diversity Issues and Development of Multicultural Education in Britain*. Chap. 3. *Academia*, 58–91. Available at: https://www.academia.edu/5445586/British_Multiculturalism_Diversity_Issues_and_Development_of_Multicultural_Education_in_Britain
5. Luchtenberg, S. (2005). Multicultural Education: Challenges and Responses. *JSSE*, 1, 31–55. doi: 10.4119/UNIBI/jsse-v4-i1-978
6. Trepptke, C. *Multicultural Approaches in Education: A German Experience Multiculturalism in Early Childhood Programs. Turkish Children and Mothers Project (ECAP Collaborative)*. Available at: <http://ecap.crc.illinois.edu/ece-archiv/bk/multicul/trepptke.html>
7. Aydin, H., Tonbuloglu, B. (2014). Graduate students perceptions on multicultural education: a qualitative case study. *Journal of Educational Research*, 14 (57). doi: 10.14689/ejer.2014.57.3
8. Pukhovs'ka, L. P. (2000). Osobystisna model' pidhotovky vykladachiv na zakhodi [Personality model of teachers' training in the West]. *Naukovi praci. Mykolaiv: Vydvo MF NaUKMA*, 7, 20–22.
9. Miliutina, O. K. (2008). Polikul'turna osvita shkoliariv u Velykobrytanii [Polycultural education of schoolchildren in Great Britain]. *Zhytomyr*, 260.
10. Frolova, O. V. (2013). Etnichni stereotypy iak chynnyk strukturuvannia komunikatyvnoho polia osobystosti [Ethnic stereotypes as a factor of structuralizing the communicative personality scope]. *Kyiv*, 208.
11. Arakelian, V. O. (2001). Polykul'turnoe obrazovanye: suschnost' y sodержanye [Polycultural education: essence and contents]. *Moscow*, 148.
12. *Education and Training 2020* (2010). ETUCE Circular 1/2010. Brussel, 11. Available at: <http://www.csee-etuice.org/images/attachments/ETUCECircular2010EN.pdf>
13. Perotti, A. (1994). *The case for intercultural education*. Council of Europe press, 158.
14. Sinclair, M. (2004). *Learning to live together: Building skills, Values and Attitudes for the twenty-first century*. UNESCO: International Bureau of Education, Geneva, 167. Available at: http://s3.amazonaws.com/inee-assets/resources/doc_1_48_Learning_to_Live_Together.pdf
15. Sierens, S. (Ed.) (2000). *Us, Them, Ours. Points for attention in designing interculturallly sound learning materials*. Centre for intercultural education. Ghent, Belgium.
16. Ozbarlas, Y. (2008). *Perspective on Multicultural Education: Case Studies of a German and an American Female Minority Teacher*. Dissertation, Georgia State University. Available at: http://scholarworks.gsu.edu/msit_diss/34

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Тернопільська В. І.
Дата надходження рукопису 14.01.2016*

Ковалінська Інна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра перекладу, Гуманітарний інститут, Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053
E-mail: kovalynskinna@gmail.com

УДК 37.013.83

DOI: 10.15587/2313-8416.2016.60499

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ЦЕНТРУ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ІНСТИТУТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

© В. Ю. Луїна

У статті описано педагогічний експеримент із перевірки ефективності розробленої автором моделі розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти. Розкрито особливості кожного етапу експериментального дослідження. Особлива увага приділяється інтерпретації отриманих результатів та перевірці їхньої статистичної значущості

Ключові слова: творчий потенціал учителя, педагогічний експеримент, Центр освітніх інновацій, методична робота

In the article was described pedagogical experiment on the examination of effectiveness of the model of teacher creative potential development in educational innovation Center of the institute of pedagogical postgraduate education.

Experimental study continued from September 2011 till October 2015. 500 teachers took part in it: 2 experimental groups (200 persons) and 3 control ones (300 persons) with almost equal qualitative and quantitative contingent.

The special features of methodical work for development of the creative possibilities of experimental group members within the approbation of the model elaborated in CHEI "Kharkiv academy of continuous education" were: continuity, systemic character, creation of educational trajectories of teachers on diagnostic base, long-term planning, orientation on gaining the system of knowledge and skills, thorough enrichment of creative activity experience.

The comparative analysis of the data about levels of creative potential revealed that during experiment the number of teachers who are characterized with sufficient and high levels of creative potential in experimental groups increased by 11 %, whereas in the control ones this index was only 4 %. The positive dynamics in experimental groups was observed in all components and criteria of teacher creative potential.

Examination of statistical significance of the received results was carried out using χ^2 criterion. In experimental groups index $T_s \approx 18,36$ exceeds $T_{cr} = 7,81$ so it is statistically significant. In the control groups $T_s \approx 1,096$ is less than $T_{cr} = 7,81$ so it is possible to assert that the changes in the levels of creative potential are not essential and could be caused by accidental factors.

Thus the results of experiments prove the correctness of initial hypothesis that an effectiveness of the teacher creative potential development grows owing to introducing the model of teacher creative potential development in the educational innovations Center of the institute of postgraduate pedagogical education

Keywords: teacher creative potential, pedagogical experiment, educational innovations Center, methodical work

1. Вступ

Входження України до європейського простору, реформування національної системи освіти, модернізація змісту, форм і методів навчання школярів зумовлюють оновлення підходів до професійної підготовки вчителя середньої загальноосвітньої школи. В сучасних соціально-економічних умовах педагог виступає ключовою фігурою перетворень, від якої залежить і якість освіти, і всебічний розвиток школярів. Забезпечити успішне втілення цих перетворень може вчитель, здатний творчо переосмислювати в своїй професійній діяльності класичні педагогічні цінності та сучасні здобутки педагогічної науки.

2. Постановка проблеми

Запити суспільства щодо підготовки креативних педагогів актуалізують завдання щодо розвитку творчих можливостей учителів протягом усього життя. Наразі активно розробляються зміст і форми методичної роботи, спрямованої на зростання творчого потенціалу вчителів у системі післядипломної освіти. У ході виконання дисертаційного дослідження нами було розроблено й теоретично обгрунтовано модель розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти [1]. Проте досі невисвітленими залишалися результати педагогічного експерименту, пов'язаного з перевіркою ефективності розробленої моделі.

3. Мета дослідження

Полягає в описі результатів експериментального дослідження ефективності моделі розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти та обгрунтуванні їхньої статистичної значущості.

4. Літературний огляд

Опис експериментальної перевірки ефективності різних моделей роботи щодо розвитку творчого

потенціалу у вищих навчальних закладах та інститутах післядипломної педагогічної освіти наведено в наукових працях В. Іванченко [2], М. Кореця [3], С. Ковальової [4], Н. Мартишиної [5], Н. Устинової [6], О. Пирожкової [7], Т. Равлюк [8], Л. Чурбанової [9]. Використанню методів математичної статистики у психолого-педагогічних дослідженнях присвячено роботи Я. Гончаренка [10], М. Грабаря, О. Краснянської [11], В. Руденка [12], О. Сидоренко [13] та інших дослідників.

5. Експериментальна перевірка ефективності моделі розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти

У попередніх публікаціях нами було представлено структурно-компонентну модель розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти та обгрунтовано її складові: цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, діяльнісний, рефлексивно-оцінний, результативний [1].

У дослідженні, що тривало з вересня 2011 року по жовтень 2015 року, узяти участь 500 учителів, які увійшли до складу двох експериментальних (200 осіб) та трьох контрольних (300 осіб) груп із приблизно однаковим кількісно-якісним складом.

Відповідно до програми експериментального дослідження проведено підготовчий, констатувальний, формувальний, контрольно-оцінний, узагальнювальний етапи дослідження.

Підготовчий етап передбачав створення програми експериментального дослідження, формування груп, добір валідного інструментарію для вимірювання досліджуваної якості (розробка опитувальника, тестових завдань, факторно-критеріальних моделей творчого вчителя, програми та навчальних матеріалів тематичного спецкурсу «Творчість учителя – шлях до педагогічної майстерності», модулів методичної роботи за вектором «Інноваційна школа»; відбір психологічних тестів

для з'ясування рівня творчого потенціалу учасників дослідження).

На *констатувальному етапі* за допомогою комплексу діагностичних інструментів було проведено вхідне вимірювання рівня творчого потенціалу та рівнів сформованості його окремих компонентів у членів експериментальних і контрольних груп. Проведене діагностування показало що більшість учасників дослідження характеризується низьким і середнім рівнями творчого потенціалу, недостатньою сформованістю окремих його компонентів, слабкою мотивацією до виявлення творчості у професійній діяльності. При цьому розподіл педагогів в експериментальних і контрольних групах за рівнями творчого потенціалу суттєво не відрізнявся, що було встановлено на підставі застосування критерію χ^2 , призначеного для порівняння розподілу об'єктів за станом будь-якої властивості у двох незалежних вибірках.

Основою для застосування критерію χ^2 були такі дані:

1) існує дві незалежні вибірки різних сукупностей об'ємом N_1 та N_2 ;

2) сформульовано припущення про стан досліджуваної властивості;

3) обрано рівень достовірності 95 % з абсолютною похибкою $\alpha=0,05$, що є загальноприйнятим у психолого-педагогічних дослідженнях [12].

Статистична обробка результатів вхідного вимірювання рівнів творчого потенціалу педагогів виконувалася згідно з формулою (1) [11]:

$$T_c = \frac{1}{N_1 \times N_2} \sum_{i=1}^4 \frac{(N_1 Q_{2i} - N_2 Q_{1i})^2}{Q_{1i} + Q_{2i}}, \quad (1)$$

де T_c – значення статистичного критерію, що спостерігається; N_1 – кількість учителів в експериментальних групах на початок експерименту; N_2 – кількість педагогів у контрольних групах на початок експерименту; Q_{1i} – кількість учителів в експериментальних групах i -го рівня; Q_{2i} – кількість педагогів у контрольних групах i -го рівня.

Унаслідок проведених обчислень нами було отримано значення $T_c \approx 2,891$. Для обраної кількості рівнів (4) та числа ступенів вільності ν ($\nu=4-1=3$) критичне значення критерію $T_{кр}$ складає 7,81 [11]. Таким чином, $T_{кр} > T_c$, а отже, розподіл педагогів в експериментальних і контрольних групах за рівнями творчого потенціалу на констатувальному етапі істотно не відрізнявся. Ці дані свідчать про те, що визначені рівні творчого потенціалу відповідають критеріям вірогідності та реальності при зіставленні результатів вимірювань в експериментальних і контрольних групах у ході експериментального дослідження.

У ході *формульовального етапу* членів експериментальних груп залучено до апробації моделі розвитку творчого потенціалу вчителя на базі Центру

освітніх інновацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» – структурного підрозділу, до повноважень якого віднесено аналіз, узагальнення й поширення перспективного педагогічного досвіду та педагогічних інновацій. Спираючись на наукові погляди О. Новак [14], І. Підласого [15], В. Слободчикова [16] та інших учених, ми виходили з того, що виконання зазначених функцій найточніше забезпечує досягнення мети щодо розвитку творчого потенціалу вчителя.

Особливостями діяльності щодо розвитку творчих можливостей педагогів на цьому етапі стали її неперервність, системний характер, створення індивідуальних освітніх траєкторій учителів на діагностичній основі, довгострокове планування методичної роботи, спрямованість на опанування педагогами системи знань і вмінь, всебічне збагачення досвіду їхньої творчої діяльності (табл. 1).

Зміст методичної роботи був визначений заздалегідь на підставі аналізу наукової літератури й емпіричного дослідження рівня творчого потенціалу вчителів та охоплював широкий спектр питань з теми.

Основними формами ознайомлення педагогів із сучасними досягненнями науки і практики щодо здійснення творчої педагогічної діяльності стали тематичний спецкурс, семінари, конференції, ЧАТи, виставки, авторські творчі майстерні, участь у роботі тимчасових творчих колективів, індивідуальні та групові консультації, що вимагало від учителів постійного використання й оновлення отриманих знань і вмінь.

Вивчення практичної діяльності Центру освітніх інновацій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» виявило, що члени експериментальних груп стали активніше брати участь в обласній виставці-презентації педагогічних ідей та технологій із власними навчально-методичними розробками, частіше звертатися до баз даних ефективного педагогічного досвіду та освітніх інновацій, інтенсивніше працювати над власним професійним зростанням через участь у шкільних, районних (міських) методичних об'єднаннях тощо. Про підвищення мотивації педагогів до творчої діяльності свідчать результати опитувань і психолого-педагогічного діагностування.

Під час *контрольно-оцінного етапу* проведено вхідне вимірювання, яке дозволило визначити рівень володіння комплексом знань, умінь і навичок, необхідних для творчої педагогічної діяльності, в експериментальних та контрольних групах, виявити особистісно-ціннісне ставлення учасників дослідження до розвитку власного творчого потенціалу.

У межах *узагальнювального етапу* виконано статистичну обробку й інтерпретацію отриманих даних, а також здійснено узагальнення результатів дослідження.

Таблиця 1

Особливості організації методичної роботи в експериментальних та контрольних групах

№ з/п	Параметр	Експериментальні групи	Контрольні групи
1	Характер залучення педагогів до методичної роботи, спрямованої на розвиток їхнього творчого потенціалу	Неперервний	Епізодичний
2	Створення індивідуальних освітніх траєкторій	Здійснювалося спільно з методистами ЦОІ на діагностичній основі та з урахуванням потреб педагогів	Здійснювалося відповідно до самостійно визначених педагогами потреб
3	Основні завдання методичної роботи	Опанування педагогами системи знань і вмінь, набуття нових професійних компетентностей, збагачення досвіду їхньої творчої діяльності, розвиток творчого потенціалу	Адресне усунення конкретних прогалин у знаннях і вміннях педагогів, набуття ними практичного досвіду з певних аспектів творчої професійної діяльності
4	Планування методичної роботи з педагогами	Довгострокове, на основі розробленої моделі	Періодичне, на основі заявок від педагогів
5	Зміст методичної роботи	Визначений заздалегідь на основі аналізу наукової літератури та емпіричного дослідження рівня творчого потенціалу вчителів, охоплював широкий спектр питань	Залежав від освітніх запитів та професійних потреб учителів, включав обмежене коло питань конкретної тематики
6	Форми навчально-методичної роботи щодо ознайомлення педагогів із сучасними досягненнями науки і практики, залучення до творчої педагогічної діяльності	Тематичний спецкурс, участь у роботі тимчасових творчих колективів (ТТК), авторської творчої майстерні (АТМ), семінари, тренінги, конференції, ЧАТи, «круглі столи», педагогічні читання, участь у виставках педагогічної творчості, професійних конкурсах, індивідуальних та групових консультаціях, участь у розробці методичних матеріалів, залучення до участі в освітніх проектах, дослідно-експериментальній роботі, використання баз даних про ефективний педагогічний досвід	Окремі форми роботи за вибором педагогів
7	Використання знань і вмінь, отриманих педагогами в ході взаємодії з ЦОІ	Попередньо отримані знання та вміння були необхідні педагогам не тільки для вирішення конкретних проблемних питань, але і при цілеспрямованому залученні їх до подальшої участі в конкурсах, семінарах, конференціях, виставках	Отримані знання та вміння призначалися для вирішення конкретних виробничих завдань із професійної діяльності
8	Участь педагогів у масових заходах (семінари, конференції, виставки тощо)	Активно залучалися до участі в інших масових заходах, що вимагало від учителів постійного використання й оновлення отриманих знань і вмінь	Брали участь в інших масових заходах за бажанням
9	Залучення до участі у професійних конкурсах, презентаційних заходах	Методистами ЦОІ активно пропагувалася участь у заходах серед тих педагогів, які виявили інтерес до творчої діяльності в ході семінарів, конференцій, консультацій	До участі запрошувалися всі бажані педагоги
10	Форми узагальнення результатів методичної роботи з педагогами	Створення банку даних, у якому зазначено відомості про професійні досягнення, проблемні питання та результати діагностування творчого потенціалу педагогів; звіти про проведення заходів; журнали обліку консультацій	Звіти про проведення заходів; журнали обліку консультацій

5. Результати досліджень та їхнє обговорення

Аналіз факторно-критеріальних моделей творчого вчителя й результатів тесту на визначення загального рівня творчого потенціалу за М. Янцуром

[17] став основою для визначення рівня творчого потенціалу кожного учасника експериментального дослідження та подальшого зіставлення даних, отриманих до початку формувального етапу і після його завершення (табл. 2).

Таблиця 2

Рівні творчого потенціалу членів експериментальних і контрольних груп на початку та в кінці експериментального дослідження

Рівні творчого потенціалу	Експериментальні групи, осіб		Контрольні групи, осіб	
	Констатувальний етап	Контрольно-оцінний етап	Констатувальний етап	Контрольно-оцінний етап
Низький	47	33	78	75
Середній	87	79	109	100
Достатній	43	56	69	78
Високий	23	32	44	47

Результати проведених вимірювань демонструють, що кількість учителів в експериментальних групах, які відзначаються достатнім і високим рівнями творчого потенціалу, значно збільшилася (на 22 особи) за час проведення експерименту порівняно з аналогічними показниками в контрольних групах (на 12 осіб). Приріст в експериментальних групах склав 11 %, а в контрольних групах – 4 %. При цьому кількісно-якісний склад обох вибірок (вік, рівень освіти, стаж педагогічної діяльності, кваліфікаційна категорія, місце роботи) та показники рівня творчого потенціалу членів груп на початку експерименту не мали суттєвих відмінностей.

Дані вимірювань свідчать про більш високу ефективність розвитку творчого потенціалу вчителів в експериментальних групах, аніж у контрольних групах. Причинами цього можуть бути як дія випадкових факторів (нульова гіпотеза H_0), так і впровадження в експериментальних групах розробленої нами моделі розвитку творчого потенціалу вчителя (альтернативна гіпотеза H_1). Для перевірки цих гіпотез та визначення з-поміж них правильного й хибного припущення було виконано обробку результатів вимірювань за допомогою методів математичної статистики, що передбачало застосування статистичного критерію χ^2 .

Використання зазначеного критерію дозволило з'ясувати, чи існує відмінність у показниках, отриманих на початку та в кінці експериментального дослідження, а в разі її наявності – встановити, якою саме вона є. При цьому ми виходили з того, що існування суттєвої відмінності в рівнях творчого потенціалу педагогів експериментальних і контрольних груп (статистична значущість $\alpha \leq 0,05$) не може бути пояснена впливом випадкових факторів, а є наслідком цілеспрямованої діяльності [12].

Нульова гіпотеза H_0 , представлена у вигляді математичного виразу $(P_1, P_2, P_3, P_4) = (P_1, P_2, P_3, P_4)$, передбачає, що ймовірності розподілу вчителів за високим, достатнім, середнім і низьким рівнями творчого потенціалу в експериментальних та контрольних групах на початку й наприкінці експериментального дослідження є рівними.

З метою обчислення статистики критерію χ^2 для експериментальних і контрольних груп нами бу-

ло визначено значення цього критерію T_c за формулою (2) [11]:

$$T_c = \frac{1}{N_1 \times N_2} \sum_{i=1}^4 \frac{(N_{1i}Q_{2i} - N_{2i}Q_{1i})^2}{Q_{1i} + Q_{2i}}, \quad (2)$$

де N_i – кількість учителів в експериментальних групах на етапі під номером i ; Q_{ji} – кількість учителів, які були віднесені за результатами вимірювань на етапі під номером i до відповідних рівнів творчого потенціалу P_j ; j – певний рівень творчого потенціалу (для високого рівня $j=1$; для достатнього рівня $j=2$; для середнього рівня $j=3$; для низького рівня $j=4$); i – етап дослідження, на якому проведено вимірювання (для констатувального етапу $i=1$; для контрольно-оцінного етапу $i=2$).

Для експериментальних груп $T_c \approx 18,36$, що є більшим за $T_{кр} = 7,81$ для обраної кількості рівнів (4) та числа ступенів вільності ν ($\nu = 4 - 1 = 3$) при рівні достовірності 95 % та абсолютній похибці $\alpha = 0,05$ [12]. Такий результат є підставою для відхилення нульової гіпотези H_0 про випадковість отриманих даних та прийняття альтернативної гіпотези H_1 про статистичну достовірність існуючих відмінностей у рівнях творчого потенціалу членів експериментальних груп.

Для контрольних груп $T_c \approx 1,096$, що є меншим за $T_{кр} = 7,81$. Таким чином, у цьому випадку немає підстав для відхилення нульової гіпотези H_0 про дію випадкових факторів та для прийняття альтернативної гіпотези H_1 про статистичну значущість відмінностей у рівнях творчого потенціалу вчителів у контрольних групах. Можна стверджувати, що зміни в рівнях творчого потенціалу членів контрольних груп не є суттєвими.

Ці дані дають можливість зробити висновок про те, що ефективність розвитку творчого потенціалу вчителів в експериментальних групах обумовлена саме введенням незалежної змінної – моделі розвитку творчого потенціалу вчителя, яка репрезентує спеціальним чином організовану систему методичної роботи з педагогами в Центрі освітніх інновацій закладу післядипломної педагогічної освіти.

6. Висновки

Результати експериментального дослідження доводять, що впровадження моделі розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти забезпечує високу ефективність цього процесу.

Порівняльний аналіз отриманих даних продемонстрував, що в результаті впровадження розробленої моделі в експериментальних групах було досягнуто приросту в 11 % на високому й достатньому рівнях творчого потенціалу. Для педагогів контрольних груп, які не брали участі в апробації моделі, приріст склав 4 %.

Отримані результати є статистично значущими і підтверджують правильність вихідної гіпотези експериментального дослідження про те, що ефективність розвитку творчого потенціалу вчителя зростатиме завдяки впровадженню моделі, яка передбачає організацію методичної роботи з педагогами в Центрі освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти.

Література

1. Луніна, В. Ю. Моделювання розвитку творчого потенціалу вчителя на основі роботи Центру освітніх інновацій закладу післядипломної педагогічної освіти [Текст] / В. Ю. Луніна // Вісник післядипломної освіти. – 2015. – Вип. 15. – С. 96–107.

2. Иванченко, В. Н. Развитие творческого потенциала педагога дополнительного образования в системе повышения квалификации [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / В. Н. Иванченко; Ростов. обл. ин-т повыш. квалиф. и переподг. раб. образования. – Ростов-на-Дону, 2010. – 210 с.

3. Корець, М. С. Теорія і практика технічної підготовки вчителів трудового навчання [Текст]: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / М. С. Корець; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 38 с.

4. Ковальова, С. В. Розвиток творчої активності вчителів музики в системі підвищення кваліфікації [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / С. В. Ковальова; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – К., 2007. – 301 с.

5. Мартишина, Н. В. Становление и развитие творческого потенциала педагога в системе непрерывного педагогического образования [Текст]: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Н. В. Мартишина; Ряз. гос. ун-т им. С. А. Есенина. – Рязань, 2009. – 168 с.

6. Устинова, Н. В. Розвиток творчого потенціалу вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н. В. Устинова; Центр. ін-т післядипл. пед. освіти АПН України. – К.: 2006. – 21 с.

7. Пирожкова, О. Б. Модель развития творческого потенциала учителей инновационных школ [Текст] / О. Б. Пирожкова // Омский научный вестник. – 2008. – Т. 66, № 2. – С. 123–126.

8. Равлюк, Т. А. Розвиток творчого потенціалу майбутніх соціальних педагогів у процесі соціально-педагогічної практики [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Т. А. Равлюк; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – 23 с.

9. Чурбанова, Л. К. Развитие творческого потенциала педагога дополнительного образования [Текст]: науч.-практ. конф. / Л. К. Чурбанова; ред. О. Н. Широков и др. – Психология и педагогика XXI века: теория, практика и

перспективы. – Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2014. – С. 14–16.

10. Гончаренко, Я. В. Математичні методи аналізу результатів педагогічного експерименту [Текст]: зб. наук. пр. / Я. В. Гончаренко. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 168–175.

11. Грабарь, М. И. Применение математической статистики в педагогических исследованиях [Текст] / М. И. Грабарь, К. А. Краснянская. – М.: Педагогика, 1997. – 136 с.

12. Руденко, В. М. Математична статистика [Текст]: навч. пос. / В. М. Руденко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.

13. Сидоренко, Е. В. Математические методы обработки в психологии [Текст] / Е. В. Сидоренко. – СПб.: ООО «Речь», 2000. – 350 с.

14. Новак, О. М. Особливості впровадження інноваційних технологій у практику роботи загальноосвітніх навчальних закладів. Вип. 51 [Текст]: зб. наук. праць / О. М. Новак; гол. ред. Н. С. Побірченко та ін. – Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2014. – С. 80–87.

15. Підласий, І. П. Педагогічні інновації [Текст] / І. П. Підласий, А. І. Підласий // Рідна школа. – 1998. – № 12. – С. 3–17.

16. Слободчиков, В. И. Проблемы становления и развития инновационного образования [Текст] / В. И. Слободчиков // Инновации в образовании. – 2003. – № 2. – С. 4–18.

17. Янцур, М. С. Професійна психодіагностика: практикум [Текст] / М. С. Янцур. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 158 с.

References

1. Lunina, V. Yu. (2015). Model'uvann'a rozvytku tvorchoho potencialu vchytel'a na osnovi roboty Centru osvitynih innovacij zakladu pisl'adyplomnoi pedagogichnoi osvity [Modelling of the teacher creative potential development based on work of the Educational Innovations Center of the institute of postgraduate pedagogical education]. The Postgraduate Education Digest, 15, 96–107.

2. Ivanchenko, V. N. (2010). Razvitie tvorcheskogo potenciala pedagoga dopolnitel'nogo obrazovaniya v sisteme povysheniya kvalifikatsii [The development of creative potential of the additional education trainer in system of postgraduate education]. Rostov-na-Donu, 210.

3. Korets', M. S. (2007). Teorija i praktyka tehnicnoi pidgotovky vchyteliv trudovogo navchann'a [Theory and practice of technical preparation of labor teachers]. Kyiv, 38.

4. Kovalyova, S. V. (2007). Rozvytok tvorchoji aktyvnosti vchyteliv muzyky v systemi pidvyshchenn'a kvalifikatsiji [The development of creative activity of music teachers in system of postgraduate education]. Kyiv, 301.

5. Martyshina, N. V. (2009). Stanovlenie i razvitie tvorcheskogo potenciala pedagoga v sisteme nepreryvnogo pedagogicheskogo obrazovaniya [The formation and development of pedagogue creative potential in system of continuous pedagogical education]. Ryazan, 168.

6. Ustynova, N. V. (2006). Rozvitok tvorchoho potencialu vchytelya v systemi pisl'adyplomnoi pedagogichnoi osvity [The development of teacher creative potential in system of postgraduate pedagogical education]. Kyiv, 21.

7. Pirozhkova, O. B. (2008). Model' razvitiya tvorcheskogo potenciala uchitelej innovatsionnyh shkol [The model for the development of creative potential of teachers of innovative schools]. Omsk Scientific Digest, 66 (2), 123–126.

8. Ravl'uk, T. A. (2012). Rozvytok tvorchoho potencialu majbutnih social'nyh pedagogiv u procesi social'no-pedagogichnoi praktyky [The development of creative potential of future social pedagogues during their social-pedagogical training]. Ternopol, 23.

9. Churbanova, L. K. (2014). Razvitie tvorcheskogo potenciala pedagoga dopolnitel'nogo obrazovanija [The development of creative potential of the additional education trainer]. Psychology and pedagogy of XXI century: theory, practice, perspectives. Cheboksary: Center of Science Partnership "Interactive Plus", 14–16.

10. Honcharenko, Ya. V. (2012). Matematychni metody analizy rezul'tativ pedagogichnogo experimentu [Mathematical methods of analyzing the results of the pedagogical experiment]. Kyiv: NPU by M. P. Dragomanov, 168–175.

11. Grabar', M. I., Krasnyanskaja, K. A. (1997). Primenenie matematicheskoj statistiki v pedagogicheskikh issledovanijah [Using mathematical statistic in pedagogical research]. Moscow: Pedagogy, 136.

12. Rudenko, V. M. (2012). Matematychna statystyka [Mathematical statistic]. Kyiv: Educational Literature Center, 304.

13. Sydorenko, Ye. V. (2000). Matematicheskie metody obrabotki v psihologii [Mathematical methods of processing in psychology]. Sankt-Peterburg: Rech ltd, 350.

14. Novak, O. M. (2014). Osoblyvosti vprovadzhenn'a innovacijnyh tehnologij y praktyku roboty zagal'noosvitnih navchal'nyh zakladiv. Issue 51 [The peculiarities of implementing the innovative technologies into functioning of secondary schools. Issue 51]. Uman' State Pedagogical Tychyna University. Uman: SEA Zhovtyj O. O., 80–87.

15. Pidlasij, I. P., Pidlasij, A. I. (1998). Pedagogichni innovacii [Pedagogical innovations]. Own school, 12, 3–17.

16. Slobodchikov, V. I. (2003). Problemy stanovlenija i razvitija innovacionnogo obrazovanija [The problems in formation and development of innovative education]. Innovations in education, 2, 4–18.

17. Yantsur, M. S. (1995). Profesiyna psyhodiagnostyka: praktykum [Professional psychological diagnostic: practical training]. Kyiv: MPU DCZ, MOU RDPI, 158.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Рябова З. В.
Дата надходження рукопису 20.01.2016*

Луніна Вікторія Юрїївна, директор, Комунальний заклад «Харківський центр дослідницько-експериментальної діяльності «Будинок учителя» Харківської обласної ради», вул. Скрипника, 14, м. Харків, Україна, 61057

E-mail: lunina_v@ukr.net

УДК 37.014.6

DOI: 10.15587/2313-8416.2016.60830

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

© О. К. Михасюк

У статті здійснено огляд нормативно-правового забезпечення державно-громадського управління загальноосвітнім навчальним закладом. Проаналізовано основні теоретичні положення державного, громадського, державно-громадського управління загальноосвітнім навчальним закладом. Висвітлено ознаки та принципи реалізації державно-громадського управління в галузі освіти. Представлено провідні наукові досягнення з питань моделювання державно-громадського управління загальноосвітнім навчальним закладом

Ключові слова: загальноосвітній навчальний заклад, управління, державно-громадське управління, державне управління

In the article was carried out the survey of the normative and legal support of the state-public management of the general educational institution. There were analyzed the main theoretical points of the state management of education, was grounded the role of public and public self-government authorities in the general educational institution, was defined its structure and was characterized the specificity of its activity. On the base of analysis of normativity it was established that the main authority of the public self-government is a general meeting (conference) of the staff of general educational institution. The network of the self-government authorities especially the council of general educational institution, board of guardians, parents and pupils committees, teachers methodical associations, commissions, committees and so on form according to the decision of this conference.

There were elucidated the signs and principles of realization of state-public management in educational sphere. There were separated the main grounds that define the state-public management of educational institution especially legality, publicity, cooperation and openness in making decisions, transparency in carrying out accepted decisions, voluntariness, equality, democracy. There were presented the leading scientific attainments concerning the problem of modeling the state-public management of general educational institution

Keywords: general educational institution, management, state-public management, state management, public management

1. Вступ

Стрімкий розвиток інформаційного суспільства, інтеграція до світового та європейського ос-

вітнього простору, становлення новітніх соціально-економічних та політичних процесів вимагають оновлення і зміни традиційних підходів до управління